

ПОВНОВАЖЕННЯ ПРОКУРОРА ЗА ЗАКОННІСТЮ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ ПРО ПОРУШЕННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ СПРАВИ

О.В. Цупко,

студентка 5 курсу юридичного факультету

Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

Підстави для порушення кримінальної справи мають містити два необхідних елементи: 1) наявність ознак злочину в події, що стала відомою

органу дізнання, слідчому, прокурору або суду; 2) наявність достатніх даних, на основі яких встановлюються ознаки злочину.

Згідно ст. 11 Кримінального кодексу України злочином вважається суспільно небезпечне, винне та протиправне діяння, за вчинення якого передбачена кримінальна відповідальність, скоєне осудною особою. Кримінальний процес починається з моменту прийняття уповноваженим на це суб'єктом кримінального процесу офіційної заяви або повідомлення про злочин, з'явлення з повинною або безпосереднього виявлення ознак злочину. Заява чи повідомлення про злочини, з'явлення з повинною або безпосереднє виявлення ознак злочину є юридичними фактами, що породжують кримінально-процесуальні правовідносини. Слідчі дії можна провадити лише після порушення кримінальної справи (ч. 1 ст. 113 КПК України), а порушити кримінальну справу можна лише за наявності законних приводів і підстав, вивчення, дослідження і перевірка яких включає в себе систему процесуальних дій і правовідносин. Приймаючи рішення про порушення кримінальної справи, слідчий, орган дізнання, прокурор або суддя виносять постанову, а суд — ухвалу. Підсумковими рішеннями стадії порушення кримінальної справи є: рішення про порушення справи; рішення про відмову в порушенні справи.

Швидкий та всебічний розгляд заяв і повідомлень про злочини створює оптимальні умови для вирішення слідчим завдання встановлення об'єктивної істини та забезпечення захисту прав громадян і організацій. Несвоєчасне порушення кримінальної справи ці умови погіршує: особи, зацікавлені в результатах справи, отримують можливість приховати сліди злочину та перешкоджати встановленню істини. У частині 1 ст. 98 КПК України, яка визначає порядок порушення кримінальної справи, говориться: "За наявності приводів і підстав зазначених у ст. 94 цього Кодексу, прокурор, слідчий, орган дізнання або суддя зобов'язані винести постанову. Рішення має бути прийняте у строк до трьох днів, а у виняткових випадках (коли потрібна перевірка матеріалів) — до десяти

діб. У разі, коли кримінальну справу порушено щодо певної особи прокурор чи суддя має право прийняти рішення про заборону такій особі виїжджати за межі України до закінчення досудового розслідування чи судового розгляду, про що виносить мотивовану постанову (ухвалу).

Стосовно деяких громадян закон встановлює імунітет від кримінальної відповідальності, статус повної або часткової (обмеженої процесуальної недоторканності.) Імунітетом від кримінальної відповідальності наділені дипломатичні працівники. Вони не підлягають арешту або затриманню. Судді недоторканні і не можуть бути притягнуті до кримінальної відповідальності та взяті під варту без згоди Верховної Ради України. Постанова слідчого, прокурора, судді, так само як і ухвала суду про порушення кримінальної справи, набирає законної сили з моменту її винесення та підписання. Копія постанови про порушення кримінальної справи направляється слідчим та органом дізнання в добовий строк прокурору. Прокурор здійснює нагляд за своєчасністю розгляду заяв та повідомлень про злочин, законністю та обґрунтованістю прийнятих рішень про порушення або про відмову в порушенні справи.

При цьому прокурор перевіряє матеріали справи, а якщо справу порушено без законних підстав, прокурор закриває її, а в разі, якщо за цією справою ще не провадилося жодної слідчої або процесуальної дії, може відмінити постанову про порушення кримінальної справи, що, по суті, означає відмову в її порушенні. Після порушення справи, прокурор направляє справу для провадження досудового слідства або дізнання; У разі безпідставної відмови в порушенні справи слідчим або органом дізнання прокурор своєю постановою скасовує постанову слідчого або органу дізнання і порушує справу. Постанови прокурора, винесені відповідно до закону, є обов'язковими для виконання всіма підприємствами, установами організаціями, посадовими особами і громадянами. Прокурор зобов'язаний в усіх стадіях кримінального судочинства своєчасно вживати передбачених законом заходів до усунення

всіляких порушень закону, від кого б ці порушення не виходили. Постанову прокурора, слідчого й органу дізнання про відмову в порушенні кримінальної справи може бути оскаржено особою, інтересів якої вона стосується, або її представником до суду в порядку, передбаченому статтею 236-1 Кримінально-процесуального Кодексу.

З урахуванням викладеного, пропоную виключити з діючого Кримінально-процесуального кодексу України положення про те, що органи дізнання, досудового слідства і прокуратури можуть порушувати кримінальні справи проти конкретної особи. Цей інститут не витримав випробування часом і його подальше збереження є недоцільним.

Література: Гопанович Н. Н. «Отказ в возбуждении уголовного дела»

Минск-1997 год С21-22.

Науковий керівник: В.П. Півненко